

کلیه زیرنظام‌ها در تحقق اهداف تربیت و همسویی و هماهنگی با جهت‌گیری‌ها و فعالیت‌های زیرنظام برنامه درسی در ابعاد و مؤلفه‌های اصلی و فرعی آن است (مبانی نظری، ص ۳۸۷). ایجاد و بهبود موقعیت‌های جدید برای معلمین در جهت تحقق هویت شخصی و حرفه‌ای یکی از تأکیدات مهم اسناد تحولی است که جلوه بارز این امر در آموزش‌های حین خدمت معلمین جلوه می‌کند.

شروع تغییر نظام آموزشی در دفتر تألیف کتاب‌های درسی در سال ۱۳۸۹ با شعار «همسوسازی برنامه‌های دفتر با برنامه درسی ملی» بود؛ اما پس از تصویب این برنامه در شورای عالی آموزش و پرورش و ابلاغ آن برای اجرا در تاریخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۸، که همه دست‌اندرکاران وزارت آموزش و پرورش - به ویژه سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و دفاتر تألیف کتاب‌های درسی - قانوناً موظف به اجرای سند تحول و برنامه درسی ملی شدند، همه گروه‌های دفتر تألیف (هم‌زمان با تغییر کتاب‌ها) برای عملیاتی نمودن سند و برنامه، کار تهیه و تدوین اهداف کلان دوره‌ها و حوزه‌های یادگیری را به انجام رساندند. گروه تربیت معلم دفتر از سال ۱۳۸۹ که کتاب‌های پایه اول ابتدایی برای همسو شدن با برنامه درسی ملی جدیدالتألیف شد، هر سال و بر اساس برنامه‌ها و کتاب‌های نو نگاشت، برنامه ویژه‌ای برای آموزش مدرسان کشوری و معلمان استان‌ها و مناطق تهیه می‌کند. این برنامه‌ها با همکاری بخش‌های ذیربط وزارت متبوع به اجرا گذاشته می‌شود.

شورای عالی آموزش و پرورش در جلسه شماره ۹۲۶ خود در تاریخ ۱۳۹۴/۱۲/۱۰ جدول مواد و ساعات تدریس هفتگی دوره دوم متوسطه را تصویب و برای اجرا به وزارت متبوع ارسال کرد. بر این اساس، گروه‌های دفتر تألیف کتاب‌های درسی، اقدام به تدوین کتاب بر مبنای جدول ارسالی کردند. همچنین، در این جدول ۸ برنامه جدید وجود دارد که در سه سال دوره دوم متوسطه اجرا خواهد شد. برای پایه دهم ۲۴ عنوان کتاب و برنامه در رشته‌های نظری و عمومی و همچنین بیش از ۱۲۰ عنوان کتاب در رشته‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش تألیف شده است.

همکاران عزیز در مدارس توجه دارند که برنامه‌ریزی و اجرای دوره‌های آموزش برای این حجم از کتاب و بیش از دویست هزار همکار معلم و کادر اجرایی مدارس (که عهده‌دار اجرای برنامه ویژه مدرسه هستند) کاری سخت، پیچیده و مستلزم صرف زمان زیادی می‌باشد.

آموزش معلمان

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر نقش معلم (مربی) به عنوان هدایت‌کننده و اسوه‌ای امین و بصیر در فرآیند تعلیم و تربیت تأکید دارد. از منظر سند تحول، معلم مؤثرترین عنصر در تحقق مأموریت‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی است (بیانیه ارزش‌ها، بند ۷). همچنین برنامه درسی ملی، در بند ۴-۲ علاوه بر این که معلم را راهبر فرایند یاددهی - یادگیری می‌داند، برای ایفای این نقش و خلق فرصت‌های تربیتی و آموزشی، مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی و تربیتی را به عهده او قرار داده است (همان بند). در اصول ناظر بر برنامه‌های درسی و تربیتی برای معلم نقش مرجعیت قائل شده (بند ۳-۴) و برنامه‌های درسی را موظف به فراهم ساختن زمینه‌های ارتقای صلاحیت‌های اعتقادی، اخلاقی، حرفه‌ای و تخصصی نموده است. (همان بند).

بر اساس مبانی نظری سند تحول، آموزش ضمن خدمت باید به صورت نظام‌مند و با هدف بهبود مستمر شایستگی‌های عمومی و حرفه‌ای مربیان برنامه‌ریزی شود (مبانی نظری، ص ۱۳۹۰) علاوه بر وظیفه مصرح در قانون وزارت آموزش و پرورش (بند ۹ ماده ۱۰)، یکی از وظایف زیرنظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، مشارکت با

مرکز آموزش ضمن خدمت مقرر شد دوره‌های آموزش معلمان به شکل تلفیقی (آموزش حضوری و غیر حضوری) انجام پذیرد. لذا همکاران محترم نسبت به شرکت در هر دو دوره اشاره شده جهت تکمیل فرایند آموزش عنایت ویژه‌ای داشته باشند. گروه‌های درسی دفاتر تألیف از ابتدای اجرای سند تحول بنیادین و زیرنظام‌های آن، همه فعالیت‌ها و برنامه‌های خویش را در راستای آن اسناد تهیه و اجرا نمودند و با همکاری همه دست‌اندرکاران عرصه تعلیم و تربیت به‌ویژه معلمان گرامی بخشی از تحول را عملی کردند. در این فرایند آموزش نیروی انسانی و همراه ساختن برنامه‌ریزان و مجریان بیش از پیش ضرورت دارد تا با تبیین گزینه‌های گوناگون تولیدات آموزشی توسط مؤلفان شاهد کمترین فاصله بین برنامه‌های قصد شده اجرا شده و کسب شده باشیم.

منابع

۱. سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۲. مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۳. سند برنامه درسی ملی
۴. بخشنامه شماره ۴۰۰/۳۲۴۲۵ مورخه ۱۳۹۵/۳/۳ معاونت آموزش متوسطه وزارت متبوع

برنامه‌ریزان امر آموزش ضمن خدمت در دفتر تألیف، با عنایت به شرایط خاص کشور، آموزش و پرورش، همکاران معلم و کادر اجرایی مدارس و فرصت محدود آموزش، و جهت بهره‌وری بیشتر چند سیاست را در این زمینه مدنظر قرار داده‌اند:

الف. در آموزش، به دوره‌های حضوری محدود و کوتاه بسنده نمی‌شود، بلکه شرکت مؤلفان در جلسات هم‌اندیشی معلمان در مناطق و استان‌ها، تکمیل‌کننده دوره‌های حضوری می‌باشد که جریان آموزش و ارتباط مؤلفین و معلمان را بهبود می‌بخشد؛

ب. برای کتاب‌هایی همانند فارسی ۱، نگارش ۱، عربی، تعلیمات دینی و... که توسط یک گروه درسی تدوین و تألیف شده است و توسط یک معلم باید تدریس شود، در جدول ساعات دوره‌های آموزش ضمن خدمت یک دوره تعریف شده تا مدرس اعزام شده در فرصت مقرر هم از ارتباط و انسجام مطالب و هم از وجوه تشابه و تمایز کتاب‌های مزبور بهره بیشتر برد و با اطلاعات کافی و وافی به آموزش معلمان محل خدمت خویش بپردازد.

ج. تأکید به فیلم‌های آموزشی «بر فراز آسمان» به‌عنوان یکی از مواد آموزش معلمان در بسته آموزشی
د. با توجه به تصمیمات اتخاذ شده در آخرین جلسات